

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ รายวิชาเคมีพื้นฐาน เรื่อง สารชีวโมเลกุลในอาหารโคขุน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสกลทวาปี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 63 คน ซึ่งเป็นห้องเรียนที่คละความสามารถของนักเรียน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสกลทวาปี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร เรียนวิชาเคมี ด้วยบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.2.1 บทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารชีวโมเลกุลในอาหารโคขุน
- 3.2.2 คู่มือครูประกอบการสอนบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์
- 3.2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3.2.4 แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์
- 3.2.5 แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.3.1 บทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารชีวโมเลกุลในอาหารโคขุน

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

3.3.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 คู่มือตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พุทธศักราช 2545 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมการทดลองวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศึกษาและวิเคราะห์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สาระที่ 3 เรื่อง สารและสมบัติของสาร มาตรฐาน ว 3.2 เพื่อนำมากำหนดบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

3.3.1.2 ศึกษาารูปแบบของบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์แบบต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษารูปแบบบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น โดยกำหนดหัวข้อในบทปฏิบัติการ ดังนี้

- 1) จุดประสงค์
- 2) แนวคิดหลัก
- 3) แนวคิดรอง
- 4) ชั้นสร้างความสนใจ
- 5) ชั้นสำรวจและค้นหา
- 6) ชั้นอธิบายและลงข้อสรุป
- 7) ชั้นขยายความรู้
- 8) ชั้นประเมินผล

3.3.1.3 ศึกษาและสำรวจบริบทของชุมชนในท้องถิ่น พบว่าชุมชนในตำบลโนนหอมมีการส่งเสริมการเลี้ยงโคขุน จึงได้สร้างบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารชีวโมเลกุลในอาหารโคขุน ดังนี้

- 1) บทปฏิบัติการเรื่องอาหารเลี้ยงโคขุน
- 2) บทปฏิบัติการเรื่องการทดสอบโปรตีนในอาหารโคขุน
- 3) บทปฏิบัติการเรื่องสมบัติบางประการของคาร์โบไฮเดรตในอาหารโคขุน
- 4) บทปฏิบัติการเรื่องการทดลองหาไขมันหรือน้ำมันในอาหารโคขุน
- 5) บทปฏิบัติการเรื่องการทำสบู่จากไขมันโคขุน

3.3.1.4 นำบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและรูปแบบของบทปฏิบัติการ

3.3.1.5 ปรับปรุงแก้ไขบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ตามอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ที่เป็นชุดเดียวกันกับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ กำหนดคะแนนระดับความคิดเห็นดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เหมาะสมมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง พอใช้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ต้องปรับปรุง

ส่วนการให้ความหมายใช้การแปลความจากช่วงของค่าเฉลี่ยรายข้อ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 100) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง พอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ต้องปรับปรุง

ได้ผลการประเมินดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

ผลการประเมินคุณภาพของบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ รายวิชาเคมีพื้นฐาน เรื่อง สารชีวโมเลกุลในอาหารโคขุน

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. จุดประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด
2. แนวคิดหลัก	4.80	0.45	มากที่สุด
3. แนวคิดรอง	4.60	0.55	มากที่สุด
4. ชั้นเร้าความสนใจ	4.80	0.42	มากที่สุด
5. ชั้นสำรวจและค้นหา	4.87	0.35	มากที่สุด
6. ชั้นอธิบาย	4.80	0.42	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
7. ชั้นขยายความรู้	4.80	0.42	มากที่สุด
8. ชั้นประเมินผล	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.82	0.39	มากที่สุด

จากตารางที่ 3.1 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$ S.D.= 0.39) แยกเป็นระดับความคิดเห็น พบว่า ทุกด้าน มีระดับความคิดเห็นในระดับเหมาะสมมากที่สุด (ภาคผนวก ค)

3.3.1.6 นำบทปฏิบัติการที่ได้ไปทดลองในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและความเหมาะสมของบทปฏิบัติการ แล้วพัฒนาเป็นบทปฏิบัติการ วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียน ซึ่งแต่ละบทปฏิบัติการมีกิจกรรมทดลองตามบทปฏิบัติการที่พัฒนาขึ้น และการตอบคำถามท้ายการทดลอง โดยตัดแปลงวัสดุอุปกรณ์และขั้นตอนการทดลอง ซึ่งศึกษาแนวทางในการตัดแปลงจากกิจกรรมในหนังสือเรียน สสวท. โดยอาศัยบริบทของท้องถิ่นในชุมชน

3.3.1.7 นำบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3.2 คู่มือครูประกอบการสอนบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนที่จะนำบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการเรียนการสอน โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 คู่มือตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พุทธศักราช 2545 และเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมการทดลองวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศึกษาตัวชี้วัดสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการสร้างคู่มือครูประกอบการสอนบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

2. นำผลการใช้บทปฏิบัติการที่ได้จากห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ มาบันทึกลงในคู่มือครูประกอบการสอนบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตอบคำถามแต่ละชั้น

3. นำคู่มือครูประกอบการสอนบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของการตอบคำถามในแต่ละชั้น

4. ปรับปรุงแก้ไขคู่มือครูประกอบการสอนบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ แล้วนำไปประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ กำหนดคะแนนระดับความคิดเห็นดังนี้

ระดับคะแนน	5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	พอใช้
ระดับคะแนน	1	หมายถึง	ต้องปรับปรุง

ส่วนการให้ความหมายใช้การแปลความจากช่วงของค่าเฉลี่ยรายข้อ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 100) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	เหมาะสมมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	พอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	ต้องปรับปรุง

ตารางที่ 3.2

ผลการหาคุณภาพของคู่มือครูประกอบการสอนบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. จุดประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด
2. แนวคิดหลัก	4.80	0.45	มากที่สุด
3. แนวคิดรอง	4.60	0.55	มากที่สุด
4. ชั้นเร้าความสนใจ	4.80	0.42	มากที่สุด
5. ชั้นสำรวจและค้นหา	4.85	0.37	มากที่สุด
6. ชั้นอธิบาย	4.80	0.41	มากที่สุด
7. ชั้นขยายความรู้	4.73	0.46	มากที่สุด
8. ชั้นประเมินผล	4.70	0.48	มากที่สุด
รวม	4.79	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 3.2 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อคู่มือครูประกอบการสอน บทปฏิบัติการ วิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$ S.D.= 0.41) แยกเป็นระดับความคิดเห็นพบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นในระดับเหมาะสมมากที่สุด (ภาคผนวก ค)

5. นำคู่มือครูประกอบการสอนบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์มาปรับปรุง แล้วนำไปใช้ในการเรียนการสอนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. วิเคราะห์เนื้อหาและผลการเรียนรู้รายวิชาเคมี แล้วนำผลที่ได้มาสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (4 ตัวเลือก) จำนวน 40 ข้อ โดยมีพฤติกรรม 3 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 3.3

การจำแนกข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามพฤติกรรมการเรียนรู้

เนื้อหา	พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านที่							รวม
	รู้-จำ		เข้าใจ		นำไปใช้			
	ข้อที่ออก	ข้อที่ใช้	ข้อที่ออก	ข้อที่ใช้	ข้อที่ออก	ข้อที่ใช้		
1. ความหมายของสารชีวโมเลกุล	2	2	2	2	2	1	6	5
2. โพรตีน	3	2	4	2	2	1	9	5
3. คาร์โบไฮเดรต	4	3	5	4	2	1	11	8
4. ไขมัน	3	3	3	3	2	1	8	7
5. ปฏิกริยาของไขมัน	2	2	2	2	2	1	6	5
รวม	14	12	16	13	10	5	40	30

3. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบ ได้ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (IOC) ทั้งฉบับ อยู่ในช่วง 0.6 ถึง 1.00 ซึ่งค่า IOC ที่ยอมรับได้จะอยู่ในช่วง 0.5 ขึ้นไป ดังนั้นข้อคำถามของแบบทดสอบฉบับนี้จึงมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมสามารถนำไปใช้ได้ (ภาคผนวก ค)

4. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน สกลทวาปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่เรียนเรื่องสารชีวโมเลกุล ผ่านมาแล้วและนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของ แบบทดสอบเป็นรายชื่อ

5. ผลการวิเคราะห์หาคุณภาพ ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์หาค่าความยาก (P) โดยใช้อัตราส่วนของจำนวนคนตอบถูกต้องกับ จำนวนคนทั้งหมด พบว่า แบบทดสอบที่สร้างขึ้นมีค่าความยากง่ายรายชื่ออยู่ระหว่าง 0.43-0.80 (ภาคผนวก ค)

5.2 ผลการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) พบว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมีค่าอำนาจ จำแนกรายชื่ออยู่ระหว่าง 0.38-0.56 (ภาคผนวก ค)

6. คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.43-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.38 ขึ้นไปจำนวน 30 ข้อ

7. นำข้อสอบที่คัดเลือกมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.91 (ภาคผนวก ค)

8. นำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3.4 แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์

แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เพื่อเน้นการคิดวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์พฤติกรรม 3 ด้าน คือ วิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์และวิเคราะห์หลักการ

3. สร้างแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อนำเสนอ ต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหาและโครงสร้าง ตลอดจนภาษาที่ใช้และปรับปรุง แก้ไขในส่วนที่บกพร่องผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรงโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่าง ข้อสอบกับพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC มีเกณฑ์ประเมินดังนี้

ให้คะแนนเป็น +1 เมื่อแน่ใจว่าแบบประเมินวัดตรงพฤติกรรมนั้น

ให้คะแนนเป็น 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบประเมินวัดตรงพฤติกรรมนั้น

ให้คะแนนเป็น -1 เมื่อแน่ใจว่าแบบประเมินวัดไม่ตรงพฤติกรรมนั้น

ได้ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ (IOC) ทั้งฉบับ อยู่ในช่วง 0.6 ถึง 1.00 ซึ่งค่า IOC ที่ยอมรับได้จะอยู่ในช่วง 0.6 ขึ้นไป ดังนั้นข้อคำถามของแบบ ประเมินฉบับนี้จึงมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ (ภาคผนวก ค) และได้ปรับปรุงเนื้อหา แบบประเมินตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ไปทดสอบเพื่อหาความยาก (P) อำนาจจำแนก (r) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

5. ผลการวิเคราะห์หาคุณภาพ ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์หาค่าความยาก (P) โดยใช้อัตราส่วนของจำนวนคนตอบถูกต้องกับจำนวนคนทั้งหมด พบว่า แบบวัดที่สร้างขึ้นมีค่าความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.33-0.80 (ภาคผนวก ค)

5.2 ผลการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) พบว่าแบบวัดที่สร้างขึ้นมีค่าอำนาจจำแนก รายข้ออยู่ระหว่าง 0.37-0.64 (ภาคผนวก ค)

6. เลือกแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ที่มีความยากระหว่าง 0.33-0.80 และอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.37 ขึ้นไปจำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้วัดการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

7. หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้วิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.92 (ภาคผนวก ค)

8. นำแบบทดสอบไปประเมินกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3.5 แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

การสร้างแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้ารวบรวมเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล การสร้างแบบวัดตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) และการวัดผลการเรียนรู้ด้านเจตคติต่อบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ของณัฐพงษ์ เจริญพิทย์ (2542, น. 119-146) และพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543, น. 107-108)

2. สร้างแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ โดยดัดแปลงจากแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของ ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์ (2542, น. 144-146) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง พึงพอใจมาก

ระดับ 3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง พึงพอใจน้อย

ระดับ 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

โดยพิจารณาความคิดเห็นหรือความรู้สึก 2 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ความรู้สึกนึกคิดต่อบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

ด้านที่ 2 การแสดงออกต่อบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ

2.1 การแสดงออกต่อกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

2.2 การเห็นประโยชน์ของบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

ในการสร้างแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วย บทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์จะมีเนื้อหาของข้อคำถามในลักษณะเชิงบวก

3. นำแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ซึ่งเป็นชุดเดียวกับผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา คือ

- +1 หมายถึง สอดคล้อง
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง

ได้ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ของบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่าความสอดคล้องของแบบวัดความพึงพอใจ มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.80 ถึง 1.00 ซึ่งค่า IOC ที่ยอมรับได้จะอยู่ในช่วง 0.6 ขึ้นไป ดังนั้นข้อคำถามของแบบประเมินความพึงพอใจฉบับนี้จึงมีความสอดคล้องกับบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้ (ภาคผนวก ค)

4. นำแบบประเมินไปประเมินกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยกำหนดแบบแผนการทดลองเป็นแบบ One Group Pretest – Posttest Design มีรูปแบบการทดลอง (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, น. 249) ดังนี้

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
E	O ₁	X	O ₂

- E หมายถึง กลุ่มทดลอง (Experiment group)
- O₁ หมายถึง ทดสอบก่อนเรียน
- X หมายถึง การเรียนโดยใช้บทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์
- O₂ หมายถึง ทดสอบหลังเรียน

3.4.2 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยตนเอง โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสกลทวาปี อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำนวน 30 คน เพื่อนำผลการทดลองมาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนกับหลังเรียน การคิดวิเคราะห์โดยรวมและรายด้านหลังเรียนด้วยบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง และความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากที่เรียนด้วยบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น โดยมีลำดับขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนสกลทวาปี เพื่อขออนุญาตเข้าทำการวิจัย
2. ชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงกระบวนการเรียนการสอน โดยใช้บทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น
3. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์
4. ทำการเรียนการสอน โดยใช้บทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น
5. หลังจากเรียนครบทุกบทปฏิบัติการแล้ว จึงทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์
6. เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดลองนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
7. ให้นักเรียนทำแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์
8. เก็บรวบรวมผลการประเมินความพึงพอใจเสร็จแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์

3.4.3 ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทดลองและเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2559 ถึง 22 กันยายน 2559

ตารางที่ 3.4

ระยะเวลาการทดลองและเก็บข้อมูล

กิจกรรม	ส.ค.-ก.ย.							
	สัปดาห์ที่							
	1	2	3	4	5	6	7	8
1. ปฐมนิเทศนักเรียน	◆	◆						
2. ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน	◆	◆						
3. ทำแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์	◆	◆						
4. ทำการเรียนตามบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น		◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆
5. ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน							◆	◆
6. ทำแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์							◆	◆
7. ทำแบบวัดความพึงพอใจ							◆	◆
8. วิเคราะห์ผล							◆	◆

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

3.5.1.1 วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์และแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา คือ (มนต์ชัย เทียนทอง, 2554, น. 193-199)

ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกข้อสอบข้อนั้นไว้ใช้

ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุง หรือตัดทิ้ง

การแก้ไขปรับปรุงหรือตัดทิ้งของข้อสอบนั้นให้พิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.5.1.2 หาประสิทธิภาพของบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ โดยการนำคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้ตอบคำถามในบทปฏิบัติการแต่ละบทปฏิบัติการ ได้แก่ การบันทึกผลการทดลอง การสรุปผลการทดลอง การตอบคำถามในชั้นอธิบายและลงข้อสรุป คำถามส่งเสริมการคิด และขั้นประเมินผลและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 75

3.5.1.3 วิเคราะห์ความยากง่ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยใช้ดัชนีความยากง่าย (P) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา คือ

0.81 - 1.00	หมายถึง	ง่ายมาก (ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)
0.60 - 0.80	หมายถึง	ค่อนข้างง่าย (ดี)
0.40 - 0.59	หมายถึง	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)
0.20 - 0.39	หมายถึง	ค่อนข้างยาก (ดี)
0 - 0.19	หมายถึง	ยากมาก (ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)

ค่าความยากง่ายของข้อสอบจะมีค่าไม่เกิน 1 แต่ค่าที่ยอมรับได้จะอยู่ระหว่าง 0.2 ถึง 0.8 (มนต์ชัย เทียนทอง, 2554, น. 207)

3.5.1.4 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยใช้ดัชนีอำนาจจำแนก (r) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา คือ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง +1 ถึง -1 ถ้าค่าถามข้อใดมีค่าอำนาจจำแนกเป็นบวกสูง แสดงว่าข้อคำถามนั้นสามารถจำแนกกลุ่มเก่งออกจากกลุ่มอ่อนได้ดี การแจกแจงระดับของของค่าอำนาจจำแนกสำหรับแบบทดสอบที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีเกณฑ์ดังนี้

$r > .40$	หมายถึง	มีอำนาจจำแนกดีมาก
$r .30 - .39$	หมายถึง	มีอำนาจจำแนกดี
$r .20 - .29$	หมายถึง	มีอำนาจจำแนกพอใช้ แต่ควรนำไปปรับปรุงใหม่อีกครั้งหนึ่ง
$r < .19$	หมายถึง	มีอำนาจจำแนกไม่ดี ต้องตัดทิ้งไป

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อควรมีค่าสูงเกิน .40 ขึ้นไป (มนต์ชัย เทียนทอง, 2554, น. 208-210)

3.5.1.5 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา คือ ค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.6 (มนต์ชัย เทียนทอง, 2554, น. 202)

3.5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการศึกษา ดังนี้

3.5.2.1 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ รายวิชาเคมีพื้นฐาน เรื่อง สารชีวโมเลกุลในอาหารโคขุน โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples)

3.5.2.2 เปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์โดยรวม และรายด้านของนักเรียนหลังเรียนบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ รายวิชาเคมีพื้นฐาน เรื่อง สารชีวโมเลกุลในอาหารโคขุน ของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples)

3.5.2.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ รายวิชาเคมีพื้นฐาน เรื่อง สารชีวโมเลกุลในอาหารโคขุน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) และแปลผลที่ได้ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (Best, 1986, pp. 181-182)

ระดับคะแนนเฉลี่ย	เกณฑ์การประเมิน
4.51 – 5.00	พึงพอใจมากที่สุด
3.51 - 4.50	พึงพอใจมาก
2.51 - 3.50	พึงพอใจปานกลาง
1.51 - 2.50	พึงพอใจน้อย
1.00 - 1.50	พึงพอใจน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 สถิติพื้นฐาน

3.6.1.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$)

3.6.1.2 ค่าร้อยละ

3.6.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.6.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.6.2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence : IOC) โดยใช้สูตร (ไพศาล วรคำ, 2555, น. 269)

$$IOC = \frac{\sum R}{N} \quad (3-1)$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

$$\frac{\sum R}{N}$$

แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

3.6.2.2 ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ (P) (มนต์ชัย เทียนทอง, 2554, น. 207)

$$P = \frac{R}{N} \quad (3-2)$$

เมื่อ P แทน ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ

R แทน จำนวนคนที่ตอบถูก

N แทน จำนวนคนทั้งในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

3.6.2.3 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ (r) (มนต์ชัย เทียนทอง, 2554, น. 208-210)

$$r = \frac{r_s - r_l}{N/2} \quad (3-3)$$

เมื่อ r แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

r_s แทน จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง

r_l แทน จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

N แทน จำนวนคนทั้งในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

3.6.2.4 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR-20) (มนต์ชัย เทียนทอง, 2554, น. 202)

$$KR - 20 = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right] \quad (3-4)$$

เมื่อ k แทน จำนวนข้อสอบ

P แทน สัดส่วนของคนที่ยอมรับ

- q แทน สัดส่วนของคนที่ตอบผิด
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน

3.6.2.5 ทดสอบประสิทธิภาพของบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารชีวโมเลกุลในอาหาร
 โคขุน ตามเกณฑ์ 75/75 ด้วยสูตร E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556, น. 10)

$$E_1 = \left(\frac{\sum X / N}{A} \right) \times 100 \quad E_2 = \left(\frac{\sum F / N}{B} \right) \times 100 \quad 3-5$$

- เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของการประเมินผลจากการตอบคำถาม
 ทำบทปฏิบัติการระหว่างเรียนคิดเป็นร้อยละ
 E_2 แทน ประสิทธิภาพของการประเมินผลการเรียนหลังจาก
 ทำแบบทดสอบครบทุกบทปฏิบัติการคิดเป็นร้อยละ
 $\sum X$ แทน คะแนนรวมของนักเรียนจากการตอบคำถามทำบทปฏิบัติการ
 $\sum F$ แทน คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
 A แทน คะแนนเต็มของคำถามทำบทปฏิบัติการระหว่างเรียน
 B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
 N แทน จำนวนผู้เรียน

3.6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.6.3.1 ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 2 โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 133)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}} \quad (3-6)$$

- เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เมื่อทราบความมีนัยสำคัญ
 D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน
 n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน